

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

DOI: 10.52122/nisantasisbd.1746889

KARADENİZ BÖLGESİNDEKİ ÇATIŞMA RİSKLERİNİN, "GREY RHINO" RİSK YÖNETİMİ KONSEPTİ BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

Doç. Dr. Rüştü Salim Savaş BİÇER

Nişantaşı Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler
Bölümü.

e-posta: savas.bicer@nisantasi.edu.tr

ID 0000-0001-6318-9814

ÖZ

Tarihsel ve jeopolitik açılarından önemli bir coğrafya olan Karadeniz Bölgesi, günümüzde küresel güçlerin stratejik çıkarlarının kesiştiği bir alan olarak dikkat çekmektedir. Bölge, Rusya, Türkiye, Ukrayna, Romanya, Bulgaristan ve Gürcistan gibi ülkelerin yanı sıra NATO ve Avrupa Birliği gibi uluslararası aktörlerin de ilgi odağıdır. Karadeniz'deki enerji kaynakları, deniz yolları ve güvenlik meseleleri, bölgedeki ülkeler arasında siyasi gerilimleri artırmakta, aynı zamanda küresel istikrara etkide bulunabilecek potansiyel taşımaktadır. Özellikle Ukrayna-Rusya savaşı gibi gelişmeler, bölgedeki çatışma risklerini daha görünür hale getirmiştir. Bu çalışmada, Karadeniz Bölgesi'ndeki çatışma riskleri, büyük olasılıkla gerçekleşmesi beklenen ancak genellikle göz ardı edilen riskleri tanımlayan "Grey Rhino" konsepti çerçevesinde ele alınmaktadır. Çalışma, bölgedeki risklerin daha etkin bir şekilde yönetilmesi için stratejik öneriler sunmayı amaçlamakta, bu bağlamda, Karadeniz'in gelecekteki jeopolitik dengelerini ve çatışma olasılıklarını dikkate alarak, bölgedeki aktörlerin iş birliği ve çatışma yönetimi stratejilerine dair önemli çıkarımlara ulaşmayı hedef almaktadır.

Ahtar Kelimeler: Karadeniz, Grey Rhino, Çatışma Riskleri, Enerji Güvenliği, Jeopolitik, Strateji.

AN ANALYSIS OF CONFLICT RISKS IN THE BLACK SEA REGION IN THE CONTEXT OF THE "GREY RHINO" RISK MANAGEMENT CONCEPT.

ABSTRACT

The Black Sea Region, a region of significant historical and geopolitical importance, is drawing attention today as an area where the strategic interests of global powers intersect. The region is the focus of attention for countries such as Russia, Turkey, Ukraine, Romania, Bulgaria, and Georgia, as well as international actors including NATO and the European Union. Energy resources, sea routes, and security issues in the Black Sea are increasing political tensions among countries in the region and also have the potential to affect global stability. Developments such as the Ukraine-Russia war, in particular, have made conflict risks in the area more visible. In this study, conflict risks in the Black Sea Region are addressed within the framework of the "Grey Rhino" concept, which defines risks that are expected to occur most likely but are generally overlooked. The study aims to provide strategic recommendations for more effective risk management in the region. In this context, it seeks to draw meaningful conclusions regarding the cooperation and conflict management strategies of regional actors, taking into account future geopolitical balances and potential conflict scenarios in the Black Sea.

Keywords: Black Sea, Grey Rhino, Conflict Risks, Energy Security, Geopolitics, Strategy.

Geliş Tarihi/Received: 20.07.2025

Kabul Tarihi/Accepted: 22.08.2025

Yayın Tarihi/Printed Date: 30.12.2025

Kaynak Gösterme: Biçer, R. S. S., (2025). "Karadeniz bölgesindeki çatışma risklerinin, "grey rhino" risk yönetimi konsepti bağlamında incelenmesi" *İstanbul Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2) 1021-1031.

GİRİŞ

Karadeniz Bölgesi, tarihsel olarak çok önemli bir coğrafi alan olmasının yanı sıra, uluslararası ilişkilerde de kritik bir rol oynamaktadır. Stratejik konumu ve doğal kaynakları, bu bölgeyi yalnızca çevresindeki ülkeler için değil, dünya genelindeki küresel aktörler için de ilgi çekici bir alan haline getirmiştir. Karadeniz'in çevresinde yer alan Rusya, Türkiye, Ukrayna, Romanya, Bulgaristan ve Gürcistan bölgedeki jeopolitik dinamikleri şekillendirmekte ve aynı zamanda bölgenin geleceği üzerinde doğrudan etkisi olan NATO ve Avrupa Birliği gibi küresel aktörlerin çıkarları da bu dinamikleri etkilemektedir. Bu çeşitlilik, Karadeniz'i hem iş birliği hem de çatışma potansiyeli açısından kritik bir alan olarak konumlandırmaktadır.

Karadeniz'in sahip olduğu stratejik önem, sadece coğrafi konumundan değil, aynı zamanda enerji geçiş yolları ve doğal kaynaklar açısından taşıdığı değerle de açıklanabilir. Bölgede yer alan enerji yatakları, özellikle petrol ve doğalgaz kaynakları, küresel güçlerin ve bölgesel aktörlerin çıkarlarının kesişme noktasında bulunmaktadır. Ayrıca, bölgedeki enerji altyapıları, dünya enerji piyasalarını doğrudan etkileyebilecek potansiyel taşımaktadır. Bu durum, Karadeniz'in çevresindeki ülkeler arasında rekabeti artırmakta ve uluslararası ilişkilerde yeni gerilim hatlarını gündeme getirmektedir.

Son yıllarda, Karadeniz'deki askeri hareketlilik ve siyasi gerilimler, bu bölgedeki çatışma risklerini daha görünür hale getirmiştir. Özellikle Ukrayna-Rusya savaşı, bölgedeki istikrarı tehdit eden önemli bir faktör olarak öne çıkmaktadır. Rusya'nın Kırım'ı ilhak etmesi ve sonrasında Rusya Ukrayna savaşı ile bu çatışmalara bağlı olarak bölgedeki artan askeri faaliyetler, Karadeniz'in sadece bir deniz yolu olarak değil, aynı zamanda güvenlik ve strateji açısından da büyük bir öneme sahip olduğunu gözler önüne sermektedir. Bu gelişmeler, bölgenin geleceğine dair özellikle güvenlik konusunda ciddi belirsizlikler yaratması nedeniyle uluslararası toplumun dikkatini Karadeniz'e yöneltmiştir. Ancak, Karadeniz'deki güvenlik sorunlarının tetikleyebileceği çatışma riskleri genellikle "beklenen ama göz ardı edilen" türden, yani büyük olasılıkla gerçekleşmesi beklenen ancak çoğu zaman yeterince dikkate alınmayan, dolayısıyla hazırlık ve önlem alınmayan tehditlerdir. Küresel politika literatüründe büyük olasılıkla karşılaşılabilecek tehditlerin ve fırsatların önceden fark edilmesine rağmen, çoğu zaman göz ardı edilmesi ya da geçici çözümlerle ertelenmesi olarak tanımlanan "Grey Rhino" (Gri Geyik) konseptiyle ilişkilendirildiğinde, Karadeniz Bölgesi de böylesi bir Grey Rhino durumunu yaşamakta ve bölgedeki stratejik riskler genellikle kısa vadeli politikalarla ve pragmatik çözüm arayışlarıyla geçiştirilmektedir.

Bu çalışmanın amacı, Karadeniz Bölgesi'ndeki çatışma risklerini Grey Rhino konsepti çerçevesinde incelemektir. Karadeniz'deki mevcut jeopolitik ve askeri dinamikler, enerji ve güvenlik meseleleri dikkate alındığında, bölgedeki risklerin yönetilmesi ve olası çatışmalara karşı alınacak önlemler büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda, bu çalışmada, Karadeniz'deki risklerin nasıl daha iyi yönetilebileceğine dair stratejik önerilerde bulunulacak ve bölgedeki aktörlerin gelecekteki olası senaryolara karşı daha hazırlıklı olmaları sağlanacaktır.

1. Grey Rhino Konsepti ve Proaktif Diplomasi ile Risk Yönetimi

Michele Wucker tarafından ortaya atılan ve yüksek olasılıklı ve büyük etkili riskleri tanımlamak için kullanılan Grey Rhino kapsamındaki riskler, genellikle farkında olunmayan ancak yeterince önlem alınmayan tehditlerdir. Grey Rhino, "Black Swan" (kara kuğu) konsepti kapsamındaki risklerden farklı olarak, öngörülebilir ve kaçınılabılır risklere odaklanır. Bu bağlamda, Grey Rhino konsepti, risk yönetiminde proaktif yaklaşımların önemini vurgular ve Karadeniz Bölgesi'ndeki çatışma riskleri de Grey Rhino konsepti ile uyumlu bir şekilde değerlendirilebilir. Bölgedeki uzun süredir bilinen ancak yeterince ele alınmayan, jeopolitik gerilimler, enerji rekabeti ve askeri hareketlilikten kaynaklanan risklerinin yönetimi, bölgesel ve uluslararası aktörlerin iş birliğini gerektirmektedir (Akıncı&Kaba, 2023). Rusya'nın Batı ile olan güç mücadelesinde önemli bir cephe olarak görülen Karadeniz bölgesinde NATO'nun varlığını artırması ve Rusya'nın buna karşılık askeri faaliyetlerini yoğunlaştırması, bölgedeki gerilimleri artırmakta, bu durum ise, öngörülebilir bir çatışma riskini ortaya koymaktadır. (Ratti, 2009) Aynı şekilde enerji kaynakları ve enerji nakil hatları açısından stratejik bir öneme sahip olan Karadeniz bölgesinde doğalgaz ve petrol rezervleri üzerindeki rekabet, bölgedeki ülkeler arasında gerilimlere yol açmakta, özellikle Rusya'nın enerji politikaları ve Avrupa'nın enerji güvenliği arayışları, bu riskin temel unsurları olarak ortaya çıkmaktadır. (Özdemir, s.86)

2014 yılında Kırım'ın ilhakı ve 2022'de başlayan Ukrayna-Rusya savaşı, Karadeniz Bölgesi'ndeki çatışma risklerini daha da artırmıştır (Kılıoğlu, 2024). Bu durum, bölgedeki diğer ülkeler için de güvenlik tehditleri yaratmakta, bölgesel iş birliğini teşvik edecek mekanizmaların yetersizliği, yüksek oranda çatışma riskleri taşımaktadır. Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü (KEİ) gibi yapılar, bu konuda sınırlı bir etkiye sahiptir. (Charter, BSEC) Mevcut risklerin yönetiminin sağlanabilmesi için alınabilecek stratejik önlemlere örnek olabilecek şekilde, bölgedeki ülkeler ve uluslararası aktörler tarafından uygulanacak proaktif diplomasi bir yöntem olarak sayılabilecektir. Çatışma risklerini azaltmak için yürütülecek proaktif diplomasi kapsamında, diyalog mekanizmalarının güçlendirilmesi ve güven artırıcı önlemlerin alınması önemlidir. Çatışma risklerini önceden tespit ederek azaltmaya yönelik önleyici adımlar atmayı ifade eden proaktif diplomasi yaklaşımı, yalnızca kriz anlarında değil, kriz öncesinde de aktif bir şekilde diplomatik çabaların yürütülmesini gerektirir. Karadeniz Bölgesi'nde proaktif diplomasi, bölgedeki ülkeler ve uluslararası aktörler arasında diyalog mekanizmalarının güçlendirilmesi ve güven artırıcı önlemlerin alınması yoluyla çatışma risklerini azaltmayı hedeflemektedir. NATO'nun "tüm stratejik yönlerden gelen tehditlere karşı hazırlıklı olmayı ve bu tehditlere karşı

entegre bir şekilde yanıt vermeyi" hedefleyen 360 derece güvenlik yaklaşımı, bu tür bir diplomasiye örnek teşkil etmektedir. (NATO, 2022, s. 5)

Karadeniz Bölgesi'nde proaktif diplomasi uygulamaları, çeşitli alanlarda somut adımlar atılmasını gerektirir. Bu adımlardan önemli olduğu değerlendirilenlerin başında diyalog mekanizmalarının güçlendirilmesi gelmektedir. Diyalog mekanizmaları, bölgedeki ülkeler arasında güven inşa etmek ve çatışma risklerini azaltmak için kritik bir öneme sahiptir. Örneğin, Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü (KEİ), bölgesel iş birliğini teşvik etmek için önemli bir platform sunmaktadır. Ancak bu tür mekanizmaların etkinliği artırılmalı ve daha kapsayıcı bir yapıya kavuşturulmalıdır (Boaru, 2019). Ayrıca, NATO ve Rusya arasında doğrudan iletişim kanallarının açık tutulması, yanlış anlamaların ve gereksiz gerilimlerin önlenmesine katkı sağlayabilir. Diğer bir uygulama ise "Güven Artırıcı Önlemler" kapsamında, askeri tatbikatların şeffaflığını artırmak, silah kontrol anlaşmalarını güçlendirmek ve bölgedeki askeri hareketliliği sınırlamak gibi adımları içerebilir. Örneğin, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) tarafından yürütülen güven artırıcı önlemler, daha önce de denendiği gibi Karadeniz Bölgesi'nde de uygulanabilir. Bu tür önlemler, taraflar arasında güveni artırarak çatışma risklerini azaltabilir (Petrov & Clarke, 2022). Başka bir uygulama alanı ise Enerji sektöründe işbirliğidir. Karadeniz Bölgesi, enerji kaynakları ve enerji nakil hatları açısından stratejik bir öneme sahiptir. Enerji kaynakları üzerindeki rekabet, bölgedeki ülkeler arasında gerilimlere yol açmaktadır. Bu nedenle, enerji iş birliği mekanizmalarının oluşturulması, bölgedeki çatışma risklerini azaltabilir. Örneğin, Avrupa Birliği'nin enerji güvenliği politikaları, bölgedeki enerji iş birliğini teşvik etmek için bir model olarak kullanılabilir (Menon & Ruger, 2020).

Ancak, bütün bu uygulamaların yani proaktif diplomasi için belirli koşulların sağlanması gerekmektedir. İlk olarak, bölgedeki tüm aktörlerin çatışma risklerini azaltma konusunda ortak bir irade göstermesi gereklidir. İkinci olarak, uluslararası toplumun, özellikle NATO ve Avrupa Birliği'nin, bölgedeki diplomatik çabalara aktif bir şekilde katılması önemlidir (Demir, 2015). Üçüncü olarak, bölgedeki ülkelerin iç siyasi istikrarının sağlanması, proaktif diplomasi çabalarının etkinliğini artırabilir. Örneğin, savaş sonrasında Ukrayna'da siyasi istikrarın sağlanması, bölgedeki çatışma risklerini azaltmada kritik bir rol oynayabilir (Taylor, 2021).

Karadeniz Bölgesi'ndeki çatışma risklerinin yönetimi, yalnızca askeri önlemlerle değil, aynı zamanda diplomatik ve siyasi mekanizmalarla da ele alınmalıdır. Grey Rhino konsepti, bu risklerin öngörülebilir ve yönetilebilir olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda, proaktif diplomasi, bölgedeki çatışma risklerini azaltmak için etkili bir araç olarak öne çıkmaktadır. Diyalog mekanizmalarının güçlendirilmesi, güven artırıcı önlemlerin alınması ve enerji iş birliği mekanizmalarının oluşturulması, bu çabaların temel unsurlarıdır. Bölge barışına katkıda bulunacak şekilde Karadeniz Bölgesi'ndeki çatışma risklerinin yönetimi için proaktif diplomasi uygulamalarının hayata geçirilmesi, bölgesel istikrar ve güvenliğin sağlanmasına önemli katkılar sağlayabilecektir.

2. Karadeniz Bölgesi'nde Enerji Kaynakları Temelli Rekabetin Risk Etkisi ve Alınabilecek Tedbirler:

Karadeniz Bölgesi, enerji kaynakları ve enerji nakil hatları açısından stratejik bir öneme sahiptir. Bölge, hem enerji üreticisi hem de enerji transit merkezi olarak küresel enerji güvenliğinde kritik bir rol oynamaktadır. (Milli İstihbarat Akademisi, 2025) Ancak bu durum, bölgedeki ülkeler arasında enerji kaynakları üzerindeki rekabeti artırmakta ve gerilimlere yol açmaktadır. Enerji kaynakları üzerindeki bu rekabetin çatışmaya dönüşmesini önlemek için bölgesel enerji iş birliği mekanizmalarının oluşturulması gereklidir. Bu mekanizmalar, enerji güvenliğini artırırken, ülkeler arasındaki gerilimleri azaltabilir. Bu bölümde, Karadeniz Bölgesi'ndeki enerji kaynakları üzerindeki rekabetin dinamikleri ile Grey Rhino konsepti bağlamındaki riskleri ortadan kaldıracabilecek bölgesel enerji iş birliği mekanizmalarının önemi ve bu mekanizmaların uygulanabilirliği ele alınacaktır.

Karadeniz Bölgesi, zengin enerji kaynaklarına sahip olmasının yanı sıra, enerji nakil hatlarının kesişim noktası olarak da dikkat çekmektedir. Bölgedeki ülkeler arasında rekabetin temel unsurları olan doğal gaz ve petrol rezervleri ile, Hazar Denizi'nden Avrupa'ya uzanan enerji koridorları hem ekonomik hem de jeopolitik açıdan büyük bir öneme sahiptir (Winrow, 2007). Rusya, bölgedeki enerji kaynakları üzerindeki kontrolünü sürdürmek için çeşitli stratejiler uygularken, Avrupa Birliği (AB) ve NATO gibi uluslararası aktörler, enerji güvenliğini artırmak amacıyla alternatif enerji kaynakları ve nakil hatları geliştirmeye çalışmaktadır (Proedrou, 2012). Bu rekabet, yalnızca ekonomik çıkarlarla sınırlı kalmamakta, aynı zamanda siyasi ve askeri gerilimlere de yol açmaktadır. Özellikle de Rusya'nın enerji kaynaklarını dış politikada baskı aracı olarak kullanması, bölgedeki diğer ülkelerle olan siyasi ilişkilerinde gerilimlere sebep olmaktadır (Demir, 2022). Bu durum, enerji kaynakları üzerindeki rekabetin yalnızca ekonomik bir mesele olmadığını, aynı zamanda bölgesel güvenlik ve istikrar açısından da önemli sonuçlar doğurduğunu göstermektedir (Smith Stegen, 2011).

Enerji kaynakları üzerindeki rekabetin çatışmaya dönüşmesini önlemek için bölgesel enerji iş birliği mekanizmalarının oluşturulması enerji güvenliğini artırırken, ülkeler arasındaki gerilimleri azaltabilecektir. Enerji kaynaklarının adil bir şekilde paylaşılmasını, enerji nakil hatlarının güvenliğini ve enerji piyasalarının istikrarını sağlamayı hedefleyen bölgesel enerji iş birliği, bölgedeki ülkeler arasında güven inşa ederek siyasi ve askeri gerilimlerin azalmasına katkı sağlayabilecektir. (Lough, 2011).

Enerji iş birliği mekanizmalarının başarılı olabilmesi için belirli koşulların sağlanması gereklidir. İlk olarak, bölgedeki tüm aktörlerin enerji güvenliğini artırma konusunda ortak bir irade göstermesi gereklidir. İkinci olarak, uluslararası toplumun, özellikle Avrupa Birliği ve NATO'nun, bu mekanizmaların oluşturulmasına aktif bir şekilde katılması önemlidir. Üçüncü olarak, bölgedeki ülkelerin iç siyasi istikrarının sağlanması, enerji iş birliği çabalarının etkinliğini artırabilir (Umbach, 2010).

Karadeniz Bölgesi'nde bölgesel enerji iş birliği mekanizmalarının uygulanabilirliği, çeşitli faktörlere bağlıdır. Bu faktörler arasında bölgedeki ülkelerin siyasi iradesi, uluslararası aktörlerin desteği ve enerji piyasalarının dinamikleri yer almaktadır. Örneğin, Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü (KEİ), bölgesel enerji iş birliği için önemli bir platform sunmaktadır. Ancak KEİ'nin etkinliği, üye ülkeler arasındaki siyasi gerilimler ve kurumsal kapasite eksiklikleri nedeniyle sınırlı kalmaktadır (Aydın, 2005).

Bölgesel enerji iş birliği mekanizmalarının uygulanabilirliğini artırmak için aşağıdaki adımlar atılabilir:

2.1. Enerji Diyalogunun Güçlendirilmesi:

Bölgedeki ülkeler arasında enerji diyalogunun güçlendirilmesi, enerji iş birliği mekanizmalarının oluşturulmasında önemli bir rol oynayabilir. Bu bağlamda, enerji kaynaklarının adil bir şekilde paylaşılmasını ve enerji nakil hatlarının güvenliğini sağlamak için düzenli toplantılar ve müzakereler yapılmalıdır (Winrow, 2007).

2.2 Uluslararası Aktörlerin Katılımı:

Avrupa Birliği ve NATO gibi uluslararası aktörlerin, bölgesel enerji iş birliği mekanizmalarına aktif bir şekilde katılması gereklidir. Bu aktörler, teknik uzmanlık, finansal destek ve siyasi baskı yoluyla enerji iş birliği çabalarına katkıda bulunabilir (Proedrou, 2012).

2.3. Enerji Altyapısının Geliştirilmesi:

Bölgedeki enerji altyapısının geliştirilmesi, enerji iş birliği mekanizmalarının başarısı için kritik bir öneme sahiptir. Özellikle enerji nakil hatlarının modernizasyonu ve yeni enerji projelerinin hayata geçirilmesi, bölgedeki enerji güvenliğini artırabilir (Smith Stegen, 2011).

Enerji iş birliğinin bölgesel güvenliğe katkıları dikkate alındığında, bölgesel enerji iş birliği mekanizmalarının, yalnızca enerji güvenliğini artırmakla kalmadığı, aynı zamanda bölgesel güvenliğe de önemli katkılar sağladığı görülmektedir. Enerji kaynakları üzerindeki rekabetin azaltılması, bölgedeki ülkeler arasında güven inşa ederek siyasi ve askeri gerilimlerin azalmasına katkıda bulunabileceği gibi, ayrıca, enerji iş birliği mekanizmaları, bölgedeki ekonomik kalkınmayı teşvik ederek uzun vadeli istikrarı destekleyebilecektir. (Lough, 2011).

Sonuç olarak, Karadeniz Bölgesi'ndeki enerji kaynakları üzerindeki rekabet, bölgesel güvenlik ve istikrar açısından önemli bir risk oluşturduğu, bu rekabetin çatışmaya dönüşmesini önlemek için bölgesel enerji iş birliği mekanizmalarının oluşturulmasının gerekli olduğu ve bu mekanizmaların, enerji güvenliğini artırırken, ülkeler arasındaki gerilimleri azaltabileceği, enerji diyalogunun güçlendirilmesi ile uluslararası aktörlerin katılımı ve enerji altyapısının geliştirilmesinin, bu mekanizmaların başarısı için kritik öneme sahip olduğu değerlendirilmektedir. Bu bağlamda, bölgesel enerji iş birliği mekanizmalarının hayata geçirilmesi durumunda, bu gayretlerin Karadeniz Bölgesi'nde uzun vadeli istikrar ve güvenliğin sağlanmasına önemli katkılar sağlayabileceği mütalaa edilmektedir.

3. Karadeniz Bölgesi Örneği Üzerinde Proaktif Diplomasinin Başarı Koşulları:

Uluslararası ilişkilerde çatışma risklerinin yönetimi, yalnızca askeri güç ve caydırıcılıkla değil, aynı zamanda diplomatik araçların etkin kullanımıyla da mümkündür (Gündoğdu, 2016). Özellikle Karadeniz bölgesi gibi jeopolitik açıdan hassas ve çok aktörlü alanlarda, proaktif diplomasi, çatışma risklerinin azaltılması ve sürdürülebilir barışın sağlanması için vazgeçilmez bir strateji olarak öne çıkmaktadır. Proaktif diplomasi, potansiyel krizleri önceden tespit ederek, taraflar arasında diyalog ve iş birliğini teşvik eden, önleyici ve yapıcı bir yaklaşımı ifade etmektedir. (Ramsbotham, Woodhouse, & Miall, 2016). Ancak bu yaklaşımın başarılı olabilmesi için belirli koşulların sağlanması gerekmektedir. Proaktif diplomasi ile ilgili birinci bölümde verilen genel bilgilerin ışığında, bu alt bölümde, proaktif diplomasinin başarı koşulları Karadeniz bölgesi özelinde ele alınacak; aktörlerin ortak iradesi, uluslararası toplumun rolü ve iç siyasi istikrarın önemi incelenecektir.

3.1 Ortak İrade ve Bölgesel Aktörlerin Katılımı

Proaktif diplomasinin temel başarı koşullarından ilki, bölgedeki tüm aktörlerin çatışma risklerini azaltma konusunda ortak bir irade göstermesidir. Karadeniz bölgesi, Rusya, Ukrayna, Türkiye, Bulgaristan, Romanya ve Gürcistan gibi çok sayıda ülkenin çıkarlarının kesiştiği bir coğrafyadır (Aşık, 2012). Bu ülkeler arasında tarihsel, siyasi ve ekonomik rekabetler bulunsada, bölgesel istikrarın sağlanması için ortak bir iradenin oluşturulması gereklidir. Ortak irade, yalnızca siyasi liderlerin beyanlarıyla sınırlı kalmamalı, aynı zamanda somut iş birliği mekanizmalarına ve güven artırıcı önlemlere de yansıtılmalıdır (Aydın, 2005).

Bölgesel aktörlerin ortak irade göstermesi, çatışma risklerinin azaltılmasında kritik bir rol oynamaktadır. Örneğin, Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü (KEİ), bölgesel iş birliğini teşvik etmek amacıyla kurulmuş önemli bir platformdur. Ancak, KEİ'nin etkinliği, üye ülkeler arasındaki siyasi gerilimler ve güven eksikliği nedeniyle zaman zaman sınırlı kalmaktadır (Winrow, 2007). Bu nedenle, proaktif diplomasinin başarısı için, bölgedeki ülkelerin karşılıklı güven inşa etmeye yönelik adımlar atması ve ortak çıkarlar etrafında birleşmesi gereklidir. Ortak iradenin oluşması, aynı zamanda bölgesel krizlerin önlenmesinde ve yönetilmesinde diplomatik araçların etkin kullanılmasını sağlayacaktır (Ratti, 2009).

3.2 Uluslararası Toplumun Rolü: NATO ve Avrupa Birliği

Proaktif diplomasiinin ikinci önemli koşulu, uluslararası toplumun, özellikle NATO ve Avrupa Birliği'nin, bölgedeki diplomatik çabalara aktif bir şekilde katılmasıdır. Karadeniz bölgesi, hem NATO'nun doğu kanadında yer alması hem de Avrupa Birliği'nin enerji güvenliği ve sınır güvenliği açısından stratejik bir öneme sahip olması nedeniyle, uluslararası aktörlerin dikkatini çeken bir bölgedir. NATO ve AB, bölgedeki istikrarı sağlamak ve çatışma risklerini azaltmak için çeşitli diplomatik ve askeri araçlar kullanmaktadır (NATO, 2022).

NATO'nun 360 derece güvenlik yaklaşımı, bölgedeki tüm tehditlere karşı entegre ve kapsamlı bir yanıt verilmesini öngörmektedir. Bu yaklaşım, yalnızca askeri caydırıcılığı değil, aynı zamanda diplomatik ve siyasi araçların da etkin kullanılmasını içerir. NATO, "tüm stratejik yönlerden gelen tehditlere karşı hazırlıklı olmayı ve bu tehditlere karşı entegre bir şekilde yanıt vermeyi" hedeflemektedir (NATO, 2022, s. 5). Avrupa Birliği ise, bölgedeki ülkelerle yürüttüğü Ortaklık ve İşbirliği Anlaşmaları, enerji iş birliği projeleri ve demokratikleşme programlarıyla proaktif diplomasiye katkı sağlamaktadır (Proedrou, 2012).

Uluslararası toplumun aktif katılımı, bölgesel aktörler arasında güven inşasını kolaylaştırır ve taraflar arasında arabuluculuk rolü üstlenerek çatışma risklerinin azaltılmasına katkı sağlamaktadır (Çakır&Ataman, 2020). Özellikle NATO ve AB'nin teknik uzmanlık, finansal destek ve siyasi baskı yoluyla bölgedeki diplomatik çabaları desteklemesi, proaktif diplomasiinin başarısı için kritik öneme sahiptir (Lough, 2011). Ayrıca, uluslararası toplumun varlığı, bölgedeki ülkelerin tek taraflı hareket etmesini engelleyerek, çok taraflı iş birliği ve diyalog ortamının oluşmasına zemin hazırlayacaktır (Smith Stegen, 2011).

3.3 İç Siyasi İstikrarın Önemi

Proaktif diplomasiinin üçüncü temel koşulu, bölgedeki ülkelerin iç siyasi istikrarının sağlanmasıdır. İç siyasi istikrar, bir ülkenin dış politika yapımında öngörülebilirlik ve tutarlılık sağlarken iç siyasi istikrarsızlık hem ülke içinde hem de bölgesel düzeyde çatışma risklerini artırmaktadır. Özellikle Karadeniz bölgesinde, Ukrayna, Gürcistan ve Moldova gibi ülkelerde yaşanan siyasi krizler ve iç çatışmalar, bölgesel istikrarı tehdit eden önemli faktörler arasında yer almaktadır (Taylor, 2021).

Ukrayna örneği, iç siyasi istikrarın proaktif diplomasi üzerindeki etkisini açıkça göstermektedir. Ukrayna krizi, 2014 yılından beri yalnızca ülke içinde değil, aynı zamanda Karadeniz bölgesinde de ciddi güvenlik tehditlerine yol açmıştır.(MIA Rapor)) Ukrayna'daki siyasi istikrarsızlık, Rusya'nın Kırım'ı ilhak etmesinin akabinde, Donbas bölgesindeki çatışmaların tırmanması ve Rusya'nın Ukrayna topraklarının bir bölümünü işgali ile sonuçlanmıştır. Bu süreçte, uluslararası toplumun arabuluculuk çabalarına rağmen, Ukrayna'daki iç siyasi istikrarsızlık nedeniyle diplomatik girişimler istenen başarıya ulaşamamıştır (Menon & Ruger, 2020). Dolayısıyla, proaktif diplomasiinin etkinliği, büyük ölçüde bölgedeki ülkelerin iç siyasi istikrarına bağlıdır.

İç siyasi istikrarın sağlanması, yalnızca hükümetlerin değil, aynı zamanda sivil toplumun, medya kuruluşlarının ve diğer paydaşların da sürece dahil edilmesini gerektirir. Demokratik kurumların güçlendirilmesi, hukukun üstünlüğünün sağlanması ve toplumsal uzlaşının teşvik edilmesi, iç siyasi istikrarın temel unsurlarıdır (Umbach, 2010). Bu unsurlar, proaktif diplomasi çabalarının sürdürülebilirliğini ve etkinliğini artırmaktadır.

3.4 Proaktif Diplomasiinin Uygulama Alanları ve Başarı Örnekleri

Karadeniz bölgesinde proaktif diplomasiinin başarıya ulaşabilmesi için yukarıda belirtilen koşulların sağlanması gereklidir. Bu koşulların sağlandığı durumlarda, proaktif diplomasi, bölgesel krizlerin önlenmesinde ve yönetilmesinde etkili bir araç olarak kullanılabilir. Örneğin, Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü (KEİ) çerçevesinde yürütülen enerji iş birliği projeleri, bölgedeki ülkeler arasında güven inşasına katkı sağlamıştır (Aydın, 2005). Benzer şekilde, NATO'nun Karadeniz'deki deniz güvenliği operasyonları, bölgesel istikrarın korunmasında önemli bir rol oynamıştır (NATO, 2022).

Başarılı proaktif diplomasi örnekleri, yalnızca krizlerin önlenmesiyle sınırlı kalmaz, aynı zamanda uzun vadeli barış ve iş birliği ortamının oluşturulmasına da katkı sağlar. Bu bağlamda, enerji güvenliği, sınır güvenliği, çevre koruma ve ekonomik kalkınma gibi alanlarda yürütülen çok taraflı projeler, proaktif diplomasiinin somut sonuçlar üretebileceğini göstermektedir (Winrow, 2007).

3.5 Zorluklar ve Sürdürülebilirlik

Her ne kadar proaktif diplomasi, çatışma risklerinin azaltılmasında etkili bir araç olarak öne çıksa da, uygulamada çeşitli zorluklarla karşılaşmaktadır. Bunlar arasında, bölgesel aktörler arasındaki güven eksikliği, uluslararası toplumun ilgisinin dalgalanması, iç siyasi istikrarsızlıklar ve dış müdahaleler sayılabilir. Özellikle büyük güç rekabetinin yoğun olduğu Karadeniz bölgesinde, dış aktörlerin müdahaleleri, proaktif diplomasi çabalarını zaman zaman sekteye uğratabilmektedir (Ratti, 2009).

Sürdürülebilir bir proaktif diplomasi için, bölgesel ve uluslararası aktörlerin uzun vadeli taahhütlerde bulunması, şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkelerine bağlı kalması gereklidir. Ayrıca, diplomatik girişimlerin yerel ihtiyaçlara ve dinamiklere uygun şekilde tasarlanması, proaktif diplomasiinin başarısını artıracaktır (Ramsbotham et al., 2016).

Bunların yanında Karadeniz'deki çatışma risklerinin yönetimi için uluslararası hukukun uygulanması ve güçlendirilmesi önemlidir. Özellikle, deniz hukuku ve enerji kaynaklarının paylaşımı konularında uluslararası normlara uyulması sağlanmalıdır.

Sonuç olarak, proaktif diplomasinin Karadeniz bölgesinde başarılı olabilmesi için üç temel koşulun sağlanması gerekmektedir: bölgesel aktörlerin ortak irade göstermesi, uluslararası toplumun aktif katılımı ve iç siyasi istikrarın sağlanması. Bu koşulların bir araya gelmesi, çatışma risklerinin azaltılmasında ve sürdürülebilir barışın tesisinde proaktif diplomasinin etkinliğini artıracaktır. Ukrayna örneğinde olduğu gibi, iç siyasi istikrarın sağlanması, bölgedeki çatışma risklerinin azaltılmasında kritik bir rol oynamaktadır (Taylor, 2021). Proaktif diplomasi, yalnızca kriz anlarında değil, barış zamanında da sürdürülebilir iş birliği ve güven ortamının oluşturulmasına katkı sağlayan dinamik bir süreçtir. Bu nedenle, Karadeniz bölgesinde barış ve istikrarın sağlanması için proaktif diplomasiye ve uluslararası hukuka dayalı, adil, çok taraflı ve kapsayıcı yaklaşımların benimsenmesi büyük önem taşımaktadır.

Sonuç ve Tartışma

Karadeniz bölgesi, günümüzde uluslararası ilişkilerde ve güvenlik çalışmalarında sıkça başvurulan bir kavram olmasına rağmen, bu kavramın içeriği ve bölgenin gerçekliği üzerine yapılan tartışmalar devam etmektedir. Aslında Karadeniz, coğrafi olarak bir bölgeyi tanımlasa da, bu coğrafyanın ötesinde ortak bir tarih, kimlik veya kültürel kökler bakımından bütünleşmiş bir topluluk sunmamaktadır. Bölgedeki devletler, tarihsel süreçte farklı imparatorlukların ve güçlerin etkisi altında kalmış, farklı siyasi ve kültürel gelişim yolları izlemişlerdir. Bu nedenle, Karadeniz bölgesinin bir bütün olarak ele alınması, çoğu zaman analitik bir kolaylık sağlamaktan öteye geçmemektedir (Aydın, 2005).

Bölgedeki devletler arasında ortak bir kimlik veya dayanışma duygusunun eksikliği, ekonomik, politik ve askeri işbirliği girişimlerinin de sınırlı kalmasına yol açmıştır. Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü (KEİ) gibi bölgesel platformlar kurulmuş olsa da, bu tür girişimler genellikle sembolik düzeyde kalmış, somut ve sürdürülebilir işbirliği mekanizmalarına dönüşmemiştir (Winrow, 2007). Son yıllarda, bölgedeki devletler arasındaki ilişkiler daha çok ikili düzeyde yürütülmekte, çok taraflı işbirliği ise çeşitli nedenlerle askıya alınmaktadır. Bu durum, Karadeniz'in gerçek anlamda bir "bölge" olup olmadığı sorusunu gündeme getirmektedir.

Karadeniz'de benzersiz bir algı yaratan ve bölge ülkeleri arasında geçici bir ortaklık duygusu oluşturan tek unsur, Rusya'ya karşı duyulan ortak güvensizlik ve zaman zaman düşmanlık duygusudur. Özellikle 2014'te Kırım'ın ilhakı ve ardından gelen Ukrayna krizi, bölgedeki ülkelerin Rusya'ya karşı daha temkinli ve işbirliğine açık bir tutum sergilemesine yol açmıştır (Menon & Ruger, 2020). Ancak bu ortak tehdit algısı, kalıcı ve derin bir bölgesel kimlik veya dayanışma yaratmaktan uzaktır. Aksine, bölgedeki ülkeler, kendi ulusal çıkarlarını ön planda tutarak, işbirliğini çoğunlukla ikili ilişkilerle sınırlı tutmaktadırlar. Bu nedenle, Karadeniz'in bölgeselleşmesi fikrine ihtiyatla yaklaşmak gerekmektedir. Bölge ülkeleri, bölgeselleşme fikrini ne kadar çok desteklerse, bu bölgeyle ilgili bütüncül ve uzun vadeli bir Batı stratejisinin eksikliğini anlamaları da o kadar zorlaşacaktır.

Bununla birlikte, Karadeniz'in jeopolitik önemi, bölgeyi hem Avrupa hem de ABD için vazgeçilmez bir stratejik alan haline getirmektedir. Karadeniz, Doğu-Batı ve Kuzey-Güney koridorlarının kesişim noktasında yer almakta, enerji nakil hatları, ticaret yolları ve askeri hareketlilik açısından kritik bir kavşak noktası oluşturmaktadır. Bu nedenle, Karadeniz'in kontrolü veya üzerinde egemenlik kurmak, yalnızca bölge ülkeleri için değil, aynı zamanda Balkanlar, Orta Avrupa, Doğu Akdeniz, Güney Kafkasya ve Kuzey Ortadoğu gibi geniş bir coğrafyada güç projeksiyonu yapabilmek açısından da büyük önem taşımaktadır (Lough, 2011). Birçok uzman, Karadeniz'i kontrol eden bir aktörün, Avrupa kıtasında ve çevresinde de önemli bir güç haline gelebileceğini savunmaktadır.

Karadeniz bölgesinin bu stratejik önemi, bölgedeki çatışma risklerinin de yüksek olmasına yol açmaktadır. Enerji kaynakları üzerindeki rekabet, etnik ve siyasi anlaşmazlıklar, sınır ihtilafları ve büyük güçlerin müdahaleleri, bölgeyi sürekli bir istikrarsızlık ve belirsizlik ortamında tutmaktadır. Özellikle Rusya'nın askeri varlığını artırması, NATO'nun doğu kanadını güçlendirme çabaları ve Ukrayna'daki savaş, Karadeniz'deki güvenlik ortamını daha da karmaşık hale getirmiştir (Ratti, 2009). Bu riskler, Grey Rhino konsepti çerçevesinde değerlendirildiğinde, aslında öngörülebilir ve yönetilebilir tehditler olarak karşımıza çıkmaktadır. Grey Rhino, yüksek olasılıklı ve büyük etkili, ancak genellikle göz ardı edilen riskleri tanımlayan bir kavramdır (Wucker, 2016). Karadeniz'deki çatışma riskleri de, uzun süredir bilinen ve üzerinde konuşulan, ancak yeterince önlem alınmayan tehditler arasında yer almaktadır.

Bu noktada, bölgesel ve uluslararası aktörlerin işbirliği, Karadeniz'deki çatışma risklerinin yönetilmesinde belirleyici bir rol oynamaktadır. Bölgedeki ülkelerin kendi aralarındaki güven eksikliği ve ulusal çıkar çatışmaları, tek başına etkili bir risk yönetimi stratejisi geliştirmelerini zorlaştırmaktadır. Bu nedenle, NATO, Avrupa Birliği ve diğer uluslararası kuruluşların, bölgedeki istikrarı sağlamak için daha aktif ve bütüncül bir yaklaşım benimsemeleri gerekmektedir (NATO, 2022). Uluslararası toplumun, bölgedeki ülkeler arasında diyalog mekanizmalarını güçlendirmesi, güven artırıcı önlemler alması ve enerji işbirliği gibi alanlarda somut projeler geliştirmesi, çatışma risklerinin azaltılmasına katkı sağlayacaktır.

Bu çalışmada, Karadeniz bölgesinde çatışma risklerinin azaltılması ve bölgesel istikrarın sağlanması için uygulanabilir ve sürdürülebilir strateji önerileri sunulmakta, özellikle proaktif diplomasi, bölgedeki krizlerin önlenmesi ve yönetilmesinde etkili bir araç olarak öne çıkmaktadır. Proaktif diplomasi, potansiyel tehditleri önceden tespit ederek, taraflar arasında diyalog ve işbirliğini teşvik eden, önleyici ve yapıcı bir yaklaşımı ifade etmektedir (Ramsbotham,

Woodhouse, & Miall, 2016). Bu yaklaşım, yalnızca kriz anlarında değil, barış zamanında da sürdürülebilir işbirliği ve güven ortamının oluşturulmasına katkı sağlamaktadır.

Grey Rhino konsepti, Karadeniz bölgesindeki çatışma risklerinin öngörülebilir ve yönetilebilir olduğunu vurgulamakta, bu risklerin göz ardı edilmemesi gerektiğine dikkat çekmektedir. Bölgedeki aktörlerin, Grey Rhino'nun işaret ettiği gibi, büyük ve bariz tehditleri görmezden gelmek yerine, bu tehditlere karşı proaktif ve stratejik bir yaklaşım benimsemeleri gerekmektedir. Bu kapsamda, diyalog mekanizmalarının güçlendirilmesi, güven artırıcı önlemlerin alınması, enerji işbirliği projelerinin geliştirilmesi ve uluslararası toplumun aktif katılımı, Karadeniz'deki çatışma risklerinin azaltılmasında temel unsurlar olarak öne çıkmaktadır (Aydın, 2005; Winrow, 2007).

Sonuç olarak, Karadeniz bölgesi, coğrafi bir alan olmanın ötesinde, çok katmanlı ve dinamik bir jeopolitik ortamı temsil etmektedir. Bölgedeki devletlerin ortak bir kimlikten yoksun olması ve işbirliğinin çoğunlukla ikili düzeyde kalması, bölgesel bütünleşme ve istikrar açısından önemli bir engel oluşturmaktadır. Ancak, bölgenin stratejik önemi ve karşı karşıya olduğu öngörülebilir riskler, ulusal, bölgesel ve uluslararası düzeyde daha kapsamlı ve işbirliğine dayalı stratejilerin geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır. Grey Rhino konsepti, bu süreçte proaktif ve stratejik bir yaklaşımın gerekliliğini ortaya koymakta, Karadeniz'de barış ve istikrarın sağlanması için tüm aktörlerin sorumluluk üstlenmesini ve işbirliğini teşvik etmektedir. Bu çerçevede, Karadeniz bölgesinin geleceği, yalnızca coğrafi bir alan olarak değil, aynı zamanda uluslararası hukuk çerçevesinde çok taraflı işbirliği ve barışın inşa edilebileceği bir platform olarak da değerlendirilmelidir.

KAYNAKÇA

- Akıncı, A., & Kaba, S. G., (2023). Kafkasya'nın Jeopolitik Önemi: Dağlık Karabağ ve Zengezur Koridoru Örneği. *Ekonomi İşletme Siyaset ve Uluslararası İlişkiler Dergisi*, vol.9, no.1, 88-106.
- Aşık, A. (2012). Karadeniz Bölgesi'ndeki Değişimin Analizi, *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 33-57, Erişim adresi: https://gsd.msu.edu.tr/Content/sayilar/dokuman/GSD_12/GSD_12_Art_2_122010.pdf, Erişim tarihi 11 March 2025
- Aydın, M. (2005). Europe's new region: The Black Sea in the wider Europe neighbourhood. *Southeast European and Black Sea Studies*, 5(2), 257–283. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1080/14683850500122943>. Erişim tarihi 10 Ağustos 2024
- Boaru, G. (2019). *NATO-Russia relations: Evolutions and controversies*. Academia Edu, 50-67, Erişim adresi: https://www.academia.edu/120925970/Nato_Russia_Relations_Evolutions_and_Controversies. Erişim tarihi 23 December 2024
- Charter of the Organization of the Black Sea Economic Cooperation (BSEC), Chapter II, article 4, Erişim adresi: <https://www.bsec-organization.org/UploadedDocuments/StatutoryDocumentsAgreements/CHARTERFourthEdition.pdf>. Erişim tarihi 21 October 2024
- Çakır, M. F.&Ataman, O. (2020). Post-Sovyet Dönemde Güney Kafkasya'da Güvenlik: Başlıca Gelişmeler ve Çatışma Ortamının Dönüşümü, *Güvenlik Çalışmaları Dergisi*, Yıl: 22, Cilt: 22, Sayı: 2, 182-200, Erişim adresi: <https://guvenlikcalismalari.pa.edu.tr/Upload/DergiDosya/post-sovyet-donemde-guney-kafkasyae28099da-guvenlik-baslica-gelismeler-ve-catisma-ortaminin-donusumu-dergidosya75ad67d4-9c83-4991-98c4-14bb5591a449.pdf>. Erişim tarihi: 14 Haziran 2025
- Demir, S. (2015). Is End of a Dream? Reassessing the NATO Enlargement Policy Toward the Black Sea and Caucasus Regions, *Karadeniz Araştırmaları*, No: 46, 2015, 53-68
- Demir, S. (2022). The Russia-Ukraine War: Reasons and Impacts, *Bölgesel Araştırmalar Dergisi*, 6/1, 2022, 13-40.
- Erbaş Doğan G. (2018) Karadeniz Bölgesinde Boru Hatları Jeopolitiği, *Karadeniz Araştırmaları XV/57, Bahar 2018*, s.17-31
- Gündoğdu, E. (2016). Uluslararası İlişkilerde Caydırma Teorisi, *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi*, Cilt 4, Sayı 2, Eylül 2016, ISSN 2147-6934, 1-22, Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/222974>. Erişim tarihi: 03 mayıs 2025
- Killioğlu, M. E. (2024). Rusya Federasyonu'nun Kırım'ı İlhakı ve Sonrasında Ortaya Çıkan Jeopolitik Durum, *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 14(4), 1663-1680. Erişim adresi: <https://doi.org/10.48146/odusobiad.1286946>. Erişim tarihi: 30 Temmuz 2024
- Lough, J. (2011). Russia's energy diplomacy. *Chatham House Briefing Paper*. Erişim adresi: <https://www.chathamhouse.org/>. Erişim tarihi: 22 Temmuz 2024
- Menon, R., & Ruger, W. (2020). NATO enlargement and US grand strategy: A net assessment. *International Politics*, 57(3), 371–400. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1057/s41311-020-00235-7>. Erişim tarihi: 17 Mayıs 2025
- Milli İstihbarat Akademisi, Dönüşen Çok Kutuplu Sistemde Rusya'nın Statü Arayışı, Rapor Mart 2025, Erişim adresi: https://mia.edu.tr/uploads/f/25032025_1.pdf. Erişim tarihi: 20 Temmuz 2025
- NATO. (2022). *NATO 2022 Strategic Concept*. NATO Official Website. Erişim adresi: https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_196951.htm. Erişim tarihi: 10 January 2025
- Özdemir, G. (2022). Enerji Güvenliği Bağlamında Rusya'nın Hazar Enerji Politikası. *Journal of Diplomatic Research*, 4(2), 85-99.
- Proedrou, F. (2012). EU energy security in the gas sector: Evolving dynamics, policy dilemmas and prospects. *Ashgate Publishing*.
- Ramsbotham, O., Woodhouse, T., & Miall, H. (2016). *Contemporary conflict resolution* (4th ed.). Polity Press.
- Petrov, A., & Clarke, S. (2022). "Rivalry and escalation: NATO and Russia in the 21st century." *Journal of European Security Studies*, 29(1), 50–70.
- Ratti, L. (2009). Back to the future? International relations theory and NATO-Russia relations since the end of the Cold War. *International Journal*, 64(2), 399–422. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1177/002070200906400206>. Erişim tarihi: 07 Fabruary 2025
- Smith Stegen, K. (2011). Deconstructing the "energy weapon": Russia's threat to Europe as case study. *Energy Policy*, 39(10), 6505–6513. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1016/j.enpol.2011.07.051>. Erişim tarihi: 11 April 2025

- Taylor, L. (2021). The roots of mistrust: NATO, Russia, and the post-Cold War order. *Global Affairs Quarterly*, 15(3), 130–145.
- Umbach, F. (2010). Global energy security and the implications for the EU. *Energy Policy*, 38(3), 1229–1240. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1016/j.enpol.2009.01.010>. Erişim tarihi: 26 November 2024
- Winrow, G. M. (2007). Geopolitics and energy security in the wider Black Sea region. *Southeast European and Black Sea Studies*, 7(2), 217–235. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1080/14683850701402019>. Erişim tarihi: 01 December 2024
- Wucker, M. (2016). *The Gray Rhino: How to Recognize and Act on the Obvious Dangers We Ignore*. St. Martin's Press.

EXTENDED ABSTRACT

GENİŞLETİLMİŞ ÖZET

AN ANALYSIS OF CONFLICT RISKS IN THE BLACK SEA REGION IN THE CONTEXT OF THE "GREY RHINO" RISK MANAGEMENT CONCEPT.

The Black Sea region, long significant in historical and geopolitical terms, has re-emerged in the post-Cold War era as a key theatre where the strategic interests of regional and extra-regional powers intersect. States such as Russia, Turkey, Ukraine, Romania, Bulgaria, and Georgia, together with NATO and the European Union, view the region as critical for security, energy transit, and power projection. Energy resources and transit corridors, maritime lines of communication, and growing military activities combine to create a complex risk environment with direct implications not only for regional stability but also for broader Euro-Atlantic security. The Russian annexation of Crimea in 2014 and the subsequent Russia-Ukraine war, as well as NATO's efforts to reinforce its eastern flank, have rendered conflict risks in the Black Sea more visible and acute.

This article analyses the conflict risks in the Black Sea through the lens of Michele Wucker's "Grey Rhino" concept, which focuses on highly probable, high-impact risks that are widely recognized yet systematically neglected or managed with short-term, ad hoc measures. Rather than treating the region's crises as unexpected "black swans," the study argues that the strategic, military, and energy-related tensions in the Black Sea constitute a classic Grey Rhino: foreseeable and, at least partially, manageable, but under-addressed by both regional and international actors.

Methodologically, the article employs a qualitative, analytical approach grounded in risk management and security studies. It synthesizes academic literature, policy documents (especially NATO and EU strategy papers), and regional case studies to identify key drivers of conflict risk: intensified NATO-Russia competition, arms build-ups and military exercises, unresolved territorial disputes, and growing competition over offshore energy resources and critical infrastructure. Special attention is given to the role of energy security—particularly gas and oil reserves, transit pipelines, and maritime routes—as a central axis of both cooperation and confrontation. The study shows how Russia's use of energy as a foreign policy instrument, the EU's search for diversification, and overlapping pipeline projects transform energy competition into a structural source of tension that fits the Grey Rhino profile.

On this basis, the article develops a set of strategic recommendations centred on **proactive diplomacy** and **regional energy cooperation** as key tools of Grey Rhino-oriented risk management. First, it argues that conflict risks cannot be mitigated by military deterrence alone and must be complemented by strengthened dialogue mechanisms and confidence-building measures. Existing platforms such as the Organization of the Black Sea Economic Cooperation (BSEC) and OSCE-style transparency measures (e.g. notification of exercises, arms control regimes, limits on certain categories of military activity) should be revitalized and broadened. Direct communication channels between NATO and Russia are highlighted as essential to preventing misperceptions and inadvertent escalation.

Second, the article underscores the importance of **regional energy cooperation mechanisms** for reducing zero-sum competition and transforming energy from a source of vulnerability into a platform for shared security. Building on EU energy security initiatives, it suggests creating more structured dialogues on pipeline security, infrastructure modernization, diversification of routes and suppliers, and fair access to resources. Such measures can simultaneously enhance energy security and contribute to political trust, thereby lowering incentives for coercive energy policies and military posturing.

Third, the study identifies three enabling conditions for successful proactive diplomacy in the Black Sea: (1) a minimum level of shared political will among regional actors to prioritize risk reduction over unilateral gains; (2) sustained engagement and support from international organizations, particularly NATO and the EU, in diplomatic as well as technical and financial terms; and (3) internal political stability within key littoral states, especially Ukraine and Georgia, which affects their capacity to act as predictable partners in cooperative security frameworks.

The conclusion argues that the Black Sea should be understood not only as a geographic space but as a multilayered geopolitical environment characterized by fragmented identities, weak regional institutionalization, and overlapping great-power strategies. The absence of a strong regional identity and the predominance of bilateralism hinder the emergence of robust, rules-based cooperation. Nevertheless, the very visibility and predictability of the region's risks make it a compelling case for applying the Grey Rhino concept. If regional and external actors continue to treat these risks as manageable but non-urgent, they risk sleepwalking into crises that are both foreseeable and potentially devastating. Conversely, a combination of proactive diplomacy, strengthened multilateral mechanisms, energy cooperation, and a stronger commitment to international law can convert the Black Sea from a theatre of chronic Grey Rhino risks into a platform for more stable and institutionalized security governance.

KATKI ORANI BEYANI VE ÇIKAR ÇATIŞMASI BİLDİRİMİ

Sorumlu Yazar <i>Responsible/Corresponding Author</i>	Rüştü Salim Savaş BİÇER			
Makalenin Başlığı <i>Title of Manuscript</i>	Karadeniz Bölgesindeki Çatışma Risklerinin, "Grey Rhino" Risk Yönetimi Konsepti Bağlamında İncelenmesi			
Tarih <i>Date</i>	3 Aralık 2025			
Makalenin türü (Araştırma makalesi, Derleme vb.) <i>Manuscript Type</i> (Research Article, Review etc.)	Araştırma makalesi			
Yazarların Listesi / List of Authors				
Sıra No	Adı-Soyadı <i>Name - Surname</i>	Katkı Oranı <i>Author Contributions</i>	Çıkar Çatışması <i>Conflicts of Interest</i>	Destek ve Teşekkür (Varsa) <i>Support and Acknowledgment</i>
1	Rüştü Salim Savaş BİÇER	-	-	-